

Siðanefnd Blaðamannafélags Íslands

Mál nr. 2/2014-2015

Kærandi: NN

Kærði: Björn Þorláksson ritstjóri Akureyrar Vikublaðs

Kæruufni: „Grimseyjarmálið“ svokallaða umfjöllun í Akureyri Vikublaði, fyrsta frétt 15. janúar 2015, viðtal 22. janúar við Valgerði Þorsteinsdóttur, og tengdar síðari fréttir og umfjöllun í Akureyri Vikublaði, viðtal við Björn Þorláksson í öðrum fjölmiðli, umfjöllun hans í fréttamiðlinum Stundinni og færslur á Facebook.

Málsmeðferð:

Siðanefnd barst kærán í tölvupósti og var hún dagsett 26. febrúar 2015. Kærði óskaði nafnleyndar og verður nefndin við þeirri ósk í samræmi við vinnureglur og viðtekna venjur hennar. Daginn eftir bárust frekari gögn frá lögmanni kæranda. Viðbrögð hins kærða bárust í tölvupósti 10. apríl. Siðanefnd fjallaði um málið á fundum sínum 31. mars, 22. apríl og 12. maí.

Málavextir:

Kæran er mikil að vöxtum, í 8 tölusettum liðum með undirliðum og studd 15 tölusettum fylgiskjölum. Í henni telur kærandi „Björn Þorláksson hafa brotið 1. 2. 3. og 4. gr. siðareglna Blaðamannafélags Íslands.“

Meginefni kærunnar er umfjöllun Akureyrar Vikublaðs undir fyrirsögninni „Byggð í Grímsey að blæða út“ og viðtal við Valgerði Þorsteinsdóttur um meint kynferðisbrot kæranda gagnvart sér. Í fyrri fréttinni er sagt að framtíð Grímseyjar sé í uppnámi vegna þess að þar séu menn að missa frá sér aflaheimildir þar sem erfitt hafi reynst að greiða af lánum vegna kaupa aflaheimildanna á sínum tíma. Þar segir ennfremur: „Það sem gæti riðið baggamuninn nú hvað varðar framtíð sjávarútvegs er að upp kom kynferðisbrot þar sem gerandi tengdist útgerð í eynni. Heimamenn segja að sá maður eigi ekki afturkvæmt til Grímseyjar.“

Að mati siðanefndar Bí eru þessi ummæli meginefni kærunnar; það er að fjallað er um „kynferðisbrot“ og það tengt vandkvæðum vegna kvótakaupa og síðan viðtalið við Valgerði. Síðari umfjöllun er ennfremur kærð í mörgum liðum. Lögmaður kæranda fór fram á leiðréttingu mála umbjóðanda síns við ritstjóra Akureyrar Vikublaðs með bréfi dagsettu 25. janúar. Akureyri Vikublað varð við þeirri kröfu að hluta til þann 29. janúar með því að viðurkenna mistök í hugtakanotkun í fyrri frétt.

Í svari kærða undir titlinum „Málsvörn blaðamanns“ er því hafnað að brotið hafi verið gegn siðareglum Bí í umfjöllum Akureyrar Vikublaðs. „Ég stend við fréttaskrifin sem varða Grímseyjarmál. Stend við að hafa unnið mína vinnu eins vel og unnt var án þess að brjóta eina einustu siðareglu. Ég hef brugðist við opinberri kröfu um leiðréttingu tveggja atriða. Ég hef gætt hagsmuna meints geranda í málinu með því að nefna aldrei nafn hans í umfjöllun sem þó var sérlega áleitinn spurning hvort rétt væri að gera í kjölfar kröfubréfsins sem lögmaður hans sendi blaðinu.“

Einnig er kært vegna umfjöllunar blaðamanns á facebook, viðtals við blaðamanninn í öðrum fjölmiðli og umfjöllunar blaðamannsins um lögmann kæranda.

Umfjöllun:

Siðanefnd hefur farið yfir gögn málsins og metið feril þess. Hún fellst á það mat kæranda að fyrstu fréttir Akureyrar Vikublaðs hafi verið ónákvæmar, en þar hafi ekki verið farið rétt með þegar talað var

um „kynferðisbrot“ og að „málið verði dómtekið innan tíðar.“ Þegar það var skrifað hafði kærandi hvorki verið ákærður fyrir kynferðisbrot, né dæmdur fyrir það og ekki lá fyrir að málið yrði dómtekið innan tíðar. Að auki telur siðanefnd að umfjöllun um kvótamálin í Grímsey hafi ekki verið nægilega vönduð því þar er um rangfærslur að ræða, sem auðvelt hefði verið að komast hjá með vandaðri vinnubrögðum. Kærði viðurkennir svo í „Málsvörn“ sinni að „fréttaflutningur um aflamarksviðskipti skipta aukinheldur engu máli, þótt hann hafi ekki verið akkúrat spot on nákvæmur.“

Siðanefnd telur að umfjöllun Akureyrar Vikublaðs um bæði meginatriði málsins; það er vanda vegna kvótamála og að meint kynferðisbrot hafi átt fyllilega rétt á sér svo og viðtal við konu sem segir sig þolanda þeirra. Hins vegar hefði farið betur á því að að málin hefðu verið aðskilin, um þau fjallað hvort í sínu lagi þrátt fyrir að sami aðili tengist þeim báðum. Í raun sé ólíklegt að málin hafi haft áhrif hvort á annað enda rætur þeirra afar ólíkar. Telur siðanefnd að óheppilegt hafi verið hjá blaðamanni að spyrða þau saman.

Í siðareglum BÍ segir svo: „Hver sá sem telur að blaðamaður hafi brotið framangreindar reglur og á hagsmuna að gæta, getur kært ætlað brot til Siðanefndar BÍ innan 2ja mánaða frá birtingu enda sé mál vegna birtingarinnar ekki rekið fyrir almennum dómstólum á sama tíma. Áður skal hann þó leita leiðréttingar mála sinna hjá viðkomandi fjölmiðli. Þó getur Siðanefnd úrskurðað um undanþágur frá leiðréttingarkröfum vegna annarra aðstæðna.“

Sé farið yfir helstu kæratriði málsins telur siðanefnd að kærán uppfylli þau skilyrði að áður en hún var lögð fram hafi viðkomandi leitað leiðréttingar mála sinna. Hún telur jafnframt að helstu kröfum um leiðréttingu hafi verið fullnægt í umfjöllun Akureyrar Vikublaðs hinn 29. janúar þar sem blaðið fellst á að kröfu lögfræðings kæranda að „það hefði verið nákvæmara orðalag að skrifa um „meint kynferðisbrot“ og „meintan brotamañn.“

Nefndin tekur jafnframt undir rökstuðning kærða þar sem hann segir að í viðtalinu við Valgerði Þorsteinsdóttur hafi hann verið að hafa eftir henni lýsingu hennar og upplifun á meintu kynferðisbroti og ekki hafi verið ástæða að draga frásögn hennar í efa. Það að flytja frásögn hennar falli ekki undir brot á siðareglum BÍ.

Siðanefnd telur að með ofangreindum leiðréttingum og svörum til lögmanns kærða hafi Akureyri Vikublað leiðrétt fyrri rangfærslur með viðunandi hætti og að í síðari umfjöllunum hafi kvótamálum verði gerð betri og skýrari skil.

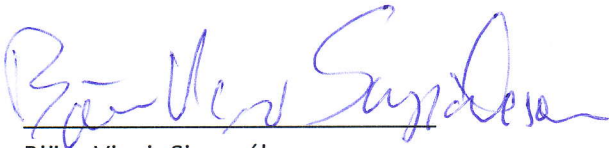
Hvað varðar aðra þætti kærunnar tekur siðanefnd fram að umræður á Facebook falli ekki undir „lögsögu“ hennar enda sé þar ekki um ritstjórnarlega umfjöllun að ræða. Ekki sé á færi nefndarinnar að hafa afskipti af slíkum samskiptum. Það sama eigi við um viðtöl við kæranda í öðrum fjölmiðlum. Væri svo ekki, bæri að gera athugasemdir við viðkomandi fjölmiðil en ekki viðmælanda hans á sama hátt og gert er vegna viðtalsins við Valgerði. Þá bendir nefndin á að umfjöllun í Stundinni hafi ekki verið kærð og að kærandi geti ekki kært umfjöllun Akureyrar Vikublaðs um lögfræðing sinn þar sem kærandi eigi ekki aðild að málinu. Sé lögfræðingurinn ósáttur við umfjöllunina geti hann einn kært hana til siðanefndar.

Siðanefnd getur ekki tekið afstöðu til þess hvort kærði hafi haft fullnægjandi heimildarmenn fyrir fréttum sínum eða ekki. Hún virðir rétt hans til að vernda heimildarmenn sína og meta trúverðugleika þeirra. Nefndin bendir þó á þær staðreyndir að útgerð í Grímsey á í erfiðleikum með að standa skil á láni vegna kvótakaupa og að mál vegna meintrar kynferðismisnotkunar í eygni liggur fyrir. Nefndin getur heldur ekki metið hvort málið hafi klofið íbúa Grímseyjar í tvær fylkingar og telur það í raun ekki þungt á metunum þegar vinnubrögð hins kærða eru metin.

Úrskurður:

Björn Þorláksson ritstjóri Akureyrar Vikublaðs telst ekki hafa brotið gegn siðareglum BÍ í hinni kærðu umfjöllun.

Reykjavík 12. maí 2015

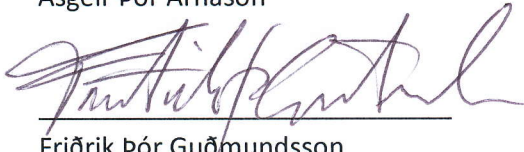
Björn Vignir Sigurpálsson

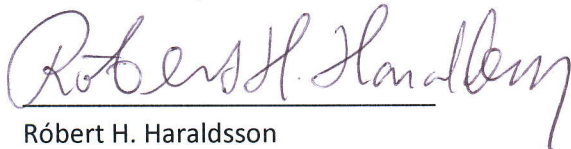
Hjörtur Gíslason

Ásgeir Þór Árnason

Friðrik Þór Guðmundsson

Róbert H. Haraldsson